

POSUDEK OPONENTA NA BAKALÁŘSKOU PRÁCI GABRIELY PEŠKOVÉ: “VARIANTY RELIGIONISTICKÉHO PŘÍSTUPU K TÉMATU NÁBOŽENSKÉHO SEKTÁŘSTVÍ”, KRe FF Univerzity Pardubice, leden 2017

Autorka se zaměřila na téma důležité, v české religionistice poměrně hojně diskutované. Po nezbytném úvodu se v první kapitole věnuje vývoji pochopení pojmů sekta a kult, charakteristikám připisovaným uskupením označovaným jako sekty, a také teoretickým debatám v sociologii náboženství a typologiím s pojmem spojeným. Velice krátká druhá kapitola je věnována Společnosti pro studium sekt a nových náboženských hnutí. Třetí kapitola je uvedením do problematiky nových náboženských hnutí na internetu. Kapitola čtvrtá shrnuje přístupy k otázce náboženského sektářství perspektivou sedmi vybraných badatelů. Následuje závěr a seznam použité literatury.

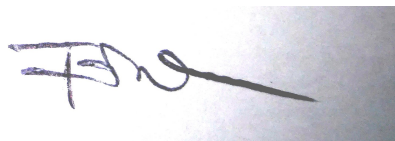
Na úvod je třeba říci, že G. Pešková přijala výtky nedostatků z posudků na první verzi své bakalářské práce správně, tedy jako pobídku k jejich nápravě. Aktuálně předkládaný text je proto výrazným zlepšením. Na základě relevantní české odborné produkce se autorce podařilo předložit vcelku zdařilý souhrn problematiky, ať už se jedná o užití pojmu v sociologii náboženství, nebo otázky k další analýze, například ohledně vhodnosti užití původně křesťanských kategorií pro asijské a jiné mimoevropské tradice. Souhlasím s kritikou autorky na adresu hodnotícího přístupu Z. Vojtíška, který je zejména v publikaci o pastoračním poradenství přiznaně stranící ve prospěch tradičních křesťanských církví. Autorka by ale měla vysvětlit, jak to s pastoračním poradenstvím vlastně je. Nejprve píše, že se jedná o poradenství náboženského charakteru, a hned v další větě, že „má fungovat jako sekulární činnost“ (s. 25).

Co je míněno následující pasáží: „První (přístup, M.F.) spočívá v tom, že část sociologů a religionistů hledá výstižnou definici pojmu ‚sekta‘ a to tak, že v případě nalezení plnohodnotné a nestranné náhražky by již nebylo nutné záporný pojem používat.“ (s. 34)? Krátká kapitola o působení SSSNNH je obsahově slabá, většinu textu tvoří základní informace snadno dohledatelné na internetu. Chybí důkladnější analýza prací jejích členů, výběr citátů a pasáží rozhodně není nijak reprezentativní. Naprosto nedostatečná je informace o časopise Dingir. Většina studentů religionistiky o něm jistě takto ví, ale chybí analýza jeho zaměření na určitou problematiku, zhodnocení kvality článků, atd.

Jako problém vidím pouhé přebírání souhrnu úvah Maxe Webera a Ernsta Troeltsche ze sekundární literatury (a to ještě jen z jedné, Václavíkovy knížky), autorka mohla aspoň učinit pokus o zorientování se v původních textech těchto vlivných myslitelů. Proč G. Pešková zařadila přístup D. Enrotha, o kterém sama tvrdí, že pro její výzkum „není nejvhodnější“? Do diskuse předkládám tuto otázku: Skutečně můžeme souhlasit s tvrzením Dušana Lužného, že použití Weberova, respektive Troeltschova modelu církev-sekta je bez hodnotícího významu a liší se od použití v rámci teologie?

Práce je napsána pečlivě, po jazykové stránce nacházím jen několik neobratností (jako „zaškatulkování pojmu kult do záporné role“, s. 16-17), chyb či překlepů („blibckému“, správně biblickému, s. 41). Celkově je text solidním přehledem k tématu, ovšem limitovaným výhradním čerpáním z českých zdrojů (odkazy na některé významné zahraniční práce autorů jako jsou Bromley, Shupe či Cowan jsou buď z českého překladu, nebo druhotně z českých odborných textů). Pokud G. Pešková uspokojivě zodpoví na výše uvedené námitky a dotazy, navrhuji hodnocení velmi dobře mínus, pokud ne, tak dobře.

V Liberci 26. ledna 2017,

doc. Mgr. Martin Fárek, Ph.D.